

Zpráva o vyhodnocení připomínek veřejnosti k návrhu Plánu hlavních povodí České republiky

Návrh Plánu hlavních povodí České republiky byl v souladu s ustanovením § 6 odst. 4 vyhlášky č. 142/2005 Sb., o plánování v oblasti vod, zveřejněn dne 19. května 2006 k připomínkám veřejnosti. K termínu podání připomínek, tj. 3. červenci 2006 předložilo své podněty a návrhy na úpravy a doplnění celkem 98 fyzických a právnických osob.

Hlavní předkladatelé Plánu hlavních povodí České republiky Ministerstvo zemědělství a Ministerstvo životního prostředí posoudili došlé připomínky a provedli úpravy materiálu do 2. návrhu Plánu hlavních povodí České republiky, který je určen k vyhodnocení vlivů na životní prostředí podle zákona č. 100/2001 Sb. (SEA). V rámci procesu posuzování vlivů koncepce na životní prostředí proběhne zveřejnění tohoto 2. návrhu Plánu hlavních povodí České republiky vč. vyhodnocení, které zpracuje vybraný posuzovatel vlivů koncepce na životní prostředí (Laboratoř ekologie krajiny Fakulty lesnické a environmentální České zemědělské univerzity v Praze). Termín veřejného projednání bude vyhlášen způsobem podle ustanovení § 10f zákona o posuzování vlivů na životní prostředí. Po vydání stanoviska Ministerstva životního prostředí k posouzení vlivů provádění koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví bude pokračovat příprava materiálu pro jednání vlády České republiky podle jednacího řádu vlády.

Podstatná většina připomínek byla do 2. návrhu Plánu hlavních povodí České republiky zapracována nebo zohledněna. Nebylo však možné vyhovět všem předloženým připomínkám veřejnosti. Důvodem byla nejen skutečnost, že řada připomínek byla protichůdného charakteru, ale i to, že některé podněty přesahovaly rámec obsahu Plánu hlavních povodí České republiky předepsaných vodním zákonem a prováděcí vyhláškou o plánování v oblasti vod.

Mezi připomínkami převažovala negativní reakce na návrh vymezení lokalit vhodných pro akumulaci povrchové vody a zejména na návrh způsobu územní ochrany institutem „územní rezervy“ podle nového stavebního zákona a na plánovaný termín veřejného projednání SEA.

Další připomínky lze shrnout do těchto okruhů:

- nedostatečná konkrétnost cílů a opatření formulovaná v příliš obecné rovině,
- neúplné a diskutabilní podněty na návrhy legislativních úprav včetně ekonomických nástrojů,
- nezahrnutí všech oborů a oblastí souvisejících s koncepcí vodohospodářské problematiky, zejména vodní dopravy, využití vodní energie a vodní rekreace,
- problematika investorské odpovědnosti, koncepce a financování preventivních protipovodňových opatření,
- formulování cílů z hlediska ochrany před negativními důsledky sucha,
- strategie financování opatření z veřejných zdrojů.

K těmto okruhům připomínek bylo přijato následující souhrnné vysvětlení a zhodnocení:

K výběru lokalit vhodných pro akumulaci povrchových vod

Aktualizace seznamu výhledových vodních nádrží dosud platného Směrného vodohospodářského plánu (Publikace SVP č. 34 Vodní nádrže, 1988) byla zaměřena na výběr lokalit, které s ohledem na morfologické a hydrologické podmínky umožní zvýšit kapacitu vodních zdrojů závislých na atmosférických srážkách v dlouhodobém horizontu k roku 2050, resp. do konce století, kdy se projeví očekávané klimatické změny. Zdůvodnění tohoto postupu vč. toho, že akumulace povrchových vod je navrhována jako součást potřebných adaptačních opatření v příslušných sektorech včetně sektoru vodního hospodářství, která bude nutné k přizpůsobení se klimatické změně v budoucnu provést, bylo do kapitoly C.2.2 Ochrana před negativními důsledky sucha doplněno.

S ohledem na použité podklady z výzkumu dopadů klimatické změny vyvolané zesílením skleníkového efektu na Českou republiku a studii Výzkumného ústavu vodohospodářského T.G.M., Praha „Odhad objemu nádrží potřebného pro kompenzaci poklesu odtoku vlivem klimatické změny“, je zveřejněna internetových stránkách pro plánování v oblasti vod (http://www.mze.cz/attachments/VUV_klim_zmen.pdf), nebyly z výběru vyřazeny lokality, ke kterým přišly žádosti o vyřazení. Z těchto podkladů vyplývá, že souhrn vybraných akumulací povrchových vod pokrývá jen částečně očekávaný pokles odtoku. Ponechání těchto lokalit v seznamu vedlo také k novému návrhu způsobu územní ochrany těchto lokalit.

K návrhu územní ochrany lokalit vhodných pro akumulaci povrchové vody

První návrh Plánu hlavních povodí České republiky předpokládal využití institutu „územní rezervy“ podle nového stavebního zákona s tím, že regulací využití území bude zabráněno nevratnému poškození přírodních podmínek dané lokality pro její využití v budoucnu. Pro uplatnění územní ochrany těchto lokalit v konkrétních územních plánech by se využilo ustanovení § 43 odst. 1 stavebního zákona, které ukládá územnímu plánu stanovit podmínky pro využití ploch pro územní rezervy.

Po zhodnocení připomínek ke způsobu územní ochrany byl dohodou s Ministerstvem pro místní rozvoj ve 2. pracovním návrhu Plánu hlavních povodí České republiky návrh územní ochrany upraven tak, že vymezené lokality budou tvořit limit využití území podle stavebního zákona, aby bylo zabráněno některým aktivitám v území, které by znemožnily nebo výrazně ztížily případné vybudování akumulace vody v dlouhodobém výhledu. V uvedených lokalitách se navrhuje, aby na určených plochách nebylo možné:

- a) umisťovat stavby technické a dopravní infrastruktury mezinárodního, republikového a jiného nadmístního významu,
- b) umisťovat stavby a zařízení pro průmysl, energetiku, zemědělství, těžbu nerostů a další stavby, zařízení a činnosti, které by mohly narušit geologické a morfologické poměry v přehradním profilu nebo nepříznivě ovlivnit využití plochy zátopy a to jak samotnou stavbou, terénními úpravami, tak jejich provozem (např. skládky zvláštních a nebezpečných odpadů, odkaliště, skládky PHP atd.).

Tato územní ochrana neznemožní významně další rozvoj obcí a regionů, zejména tak umožní i novou výstavbu bytových objektů a rodinných domků včetně nezbytné místní infrastruktury.

Seznam lokalit vhodných pro akumulaci povrchové vody bude předáván pořizovatelům územně analytických podkladů jako soubor údajů o území podle ustanovení § 25 až 29 stavebního zákona.

Z řad ochránců přírody a krajiny bylo dále poukazováno na to, že v řadě případů dochází k územnímu střetu vybraných lokalit s limity využití území v oblasti ochrany přírody a krajiny. V současné době je nutno konstatovat, že oba limity využití území mají stejný zájem na dlouhodobém zajištění územní ochrany před jinými aktivitami. Případný střet záměrů bude řešen podle platné legislativy až v případě oprávněné potřeby vody po prokázání využití ostatních vhodných opatření. V Seznamu jsou označeny lokality vhodné pro akumulaci povrchových vod, u kterých platí existující ochrana území podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, a to do doby kdy bude případně rozhodnuto o změně převažujícího veřejného zájmu.

V části D.2.2.5 byl nově zařazen podnět budoucího zaměření výzkumu a koncepční činnosti na zpřesňování podkladů odůvodňujících účinek a efektivnost výběru lokalit vhodných pro akumulaci povrchových vod k územnímu hájení. Poznává se, že seznam lokalit vhodných pro akumulaci povrchových vod bude podléhat přezkoumání též v návaznosti na zpřesňování prognóz vývoje klimatické změny a další aktualizace proběhne do 6ti let v rámci aktualizace Plánu hlavních povodí České republiky.

K předpokládanému termínu konání veřejného projednání SEA se konstatuje jeho nutný posun na září s ohledem na nutný čas k vyhodnocení koncepce posuzovatelem.

K připomíncekám ohledně nedostatečné konkrétnosti cílů a opatření formulovaným v příliš obecné rovině se připomíná část materiálu A.1.1 „Účel a charakter Plánu hlavních povodí České republiky“.

Základní úkol Plánu hlavních povodí České republiky je, v souladu s vodním zákonem, stanovit na strategické úrovni státní politiku v oblasti vod pro účely plánování, a to zejména pro pořizování a schvalování plánů oblastí povodí.

Plán hlavních povodí České republiky stanovuje jen rámcové cíle ve vymezených oblastech, a k jejich prosazení relevantní principy a zásady státní politiky. K dosažení těchto rámcových cílů, při zohlednění sociálních a ekonomických souvislostí, navrhuje Plán hlavních povodí České republiky rámcové programy opatření pro střednědobý horizont s ohledem na platnost tohoto Plánu do r. 2012 a též výhledová opatření pro 1. polovinu tohoto století.

Návrh konkrétních opatření bude zpracován v rámci prací na plánech oblastí povodí. Tato opatření, vycházející z rámcových cílů a rámcových programů opatření z Plánu hlavních povodí České republiky, budou obsahem „Programu opatření“ ve smyslu § 26 vodního zákona.

Programy opatření, které schválí kraje v r. 2009 stanoví časový plán k jejich uskutečnění a strategii financování. Opatření přijatá k dosažení cílů ochrany vod je přitom nutné uskutečnit do r. 2012.

K připomíncekám, které se týkaly podnětů na úpravu legislativy v zásadě konstatujeme, že Plán hlavních povodí České republiky navrhuje nejpozději v r. 2009 vyhodnotit účinnost uplatňování ustanovení a institutů současně platných zákonů relevantních zajištění veřejných zájmů pro:

- ochranu vod jako složky životního prostředí
- ochranu před povodněmi a dalšími škodlivými účinky vod
- plnění požadavků na vodohospodářské služby.

Výčet podnětů zahrnutých do částí Plánu hlavních povodí České republiky „Návrhy legislativních úprav a návrhy na doplnění technických předpisů“ není taxativní. Byly vybrány jen ty nejdiskutovanější a nejzávažnější podněty, tzn. že žádný další není vyloučen z posuzování, zejména pokud vyplýne z prací na plánech oblastí povodí.

Některé připomínky poukazovaly na nezahrnutí některých oborů a oblastí vodního hospodářství, které souvisí s koncepcí vodohospodářské politiky, zejména vodní dopravy, využití vodní energie a vodní rekreace.

Tento Plán hlavních povodí České republiky se nezabývá samostatně cíli a opatřeními, které se týkají užívání vod k plavbě, rekreaci a k výrobě elektrické energie, pokud se tato užívání vody nevztahují k ochraně vod jako složky životního prostředí, ochraně před povodněmi a dalšími škodlivými účinky vod a zajištění požadavků na vodohospodářské služby. Význam těchto užívání vody je však hodnocen v základních scénářích plánů oblastí povodí i v základním scénáři Plánu hlavních povodí České republiky, který vychází z resortních, případně krajských rozvojových dokumentů.

Poznamenáváme, že podle Státní energetické koncepce z roku 2004 se neuvažuje při naplňování 8% podílu obnovitelných zdrojů na výrobě elektrické energie s významnějším podílem využití hydroenergetického potenciálu; půjde především o víceúčelové využití vodních děl a výstavbu malých vodních elektráren. Ohledně rozvoje vodních cest bude třeba vycházet z Generálního plánu rozvoje dopravní infrastruktury pro léta 2007 až 2013 a z nového posouzení záměru územního hájení koridoru pro vybudování plavebního kanálu Dunaj-Odra-Labe podle usnesení vlády 561 ze 17.5.2006 o Politice územního rozvoje České republiky.

Řada připomínek se týkala problematiky investorské odpovědnosti, koncepce a financování staveb protipovodňové ochrany.

Druhá pracovní verze Plánu hlavních povodí České republiky především reagovala jednak na usnesení vlády ČR ze dne 10.5.2006 č. 496 k financování protipovodňových opatření zajišťovaných Ministerstvem zemědělství a dále na vládou projednaný návrh Operačního programu Životní prostředí i připravovaný Program rozvoje venkova pro období 2007 až 2013. Tyto předpokládané finanční zdroje v oblasti protipovodňové ochrany včetně strategie jejich financování se promítly do části E materiálu.

Z hlediska investorské působnosti a priorit přípravy protipovodňových opatření se nadále sleduje následující postup:

- V období let 2007 až 2010 budou investorsky připraveny a realizovány stavby protipovodňové ochrany zahrnuté do II. etapy programu MZe ČR „Prevence před povodněmi“ v působnosti státních podniků Povodí, Zemědělské vodohospodářské správy a Lesů ČR s.p.
- Rámcová opatření uvedená v příloze č. 3 s odkazem na § 86 odst. 1 vodního zákona budou podrobena technicko-ekonomickým analýzám a správci povodí navrhnu konkrétní stavby protipovodňové ochrany, které budou zahrnuty do plánů oblastí povodí a do r. 2008 zahájí jejich investorskou přípravu.

Dále bylo doplněno další opatření, a to do r. 2008 vymezit souběžně se zpracováním plánů oblastí povodí, ve spolupráci krajů, správců povodí, správců vodních toků a Agentury ochrany přírody a krajiny další prioritní investiční opatření protipovodňové prevence

s prokazatelným efektem snížení rizika z povodní. Tato opatření věcně zaměřit v souladu s cíli Operačního programu Životní prostředí na období 2007 až 2013, Programu rozvoje venkova 2007 – 2013 a dalších programů MZe na období 2007 až 2010. Zejména se bude jednat o:

- opatření v krajině přírodě blízkým způsobem (přirozené rozlivy, poldry, úpravy koryt v zastavěných územích obcí, zlepšení vodního režimu krajiny),
- opatření k optimalizaci vodního režimu krajiny, zvýšení její retenční schopnosti a k ochraně proti vodní erozi (zejména revitalizace nevhodně upravených vodních toků, nevhodných odvodnění a jiných zásahů negativně ovlivňujících vodní režim v krajině, snížení výskytu negativních vlivů vodní eroze, omezování negativních důsledků povrchového odtoku vody – zasakovací pásy a průlehy, obnova retenčních prostor),
- technická opatření na stávajících vodních dílech zvyšující jejich retenční schopnost a průchod velkých vod,
- zkapacitňování a jiné úpravy koryt vodních toků,
- budování a obnovu vodních nádrží s protipovodňovým účinkem a ochranných hrází.

Tato opatření budou zajišťována v investorské působnosti správců povodí a správců vodních toků a dále krajů a obcí ve vazbě na § 86, odst. 2 a 3 vodního zákona.

V části D.2.1.4 byly doplněny následující principy, které budou uplatňovány při posuzování koncepce výběru a přípravy konkrétních protipovodňových opatření:

- Při navrhování technických i přírodě blízkých opatření k ochraně území před povodněmi vycházet z koncepčních studií odtokových poměrů a protipovodňových opatření v ucelených povodích.
- Studie ochrany území před povodněmi a návrhy staveb protipovodňové ochrany je nutno podrobit komplexnímu hodnocení jejich účinku a efektivity, pokud možno ve variantách. K ekonomickému hodnocení dopadů se použije metoda nákladů a užitků (cost benefit analýza), kde užitky budou hodnoceny pomocí metod rizikové analýzy. Environmentální dopady navrhovaných opatření budou hodnoceny z hlediska únosnosti technického řešení ve vztahu k okolnímu prostředí.

V části C.2.2 byly s ohledem na řadu připomínek především z okruhu ochrany přírody a krajiny doplněny následující rámcové cíle na úseku ochrany před negativními důsledky sucha:

- příprava a realizace opatření vedoucích ke zvýšení retenční schopnosti krajiny, zejména:
 - revitalizační opatření v krajině a na drobných vodních tocích, s ohledem na komplexní řešení vodního režimu krajiny a různé krajinné typy,
 - obnovu a výstavbu rybníků a malých vodních nádrží,
 - obnovu mokřadů,
 - úpravu vodohospodářských meliorací pozemků,
 - podporu vhodných způsobů zemědělského a lesního hospodaření,
 - opatření pro vsakování, akumulaci a využití dešťových vod na jednotlivých nemovitostech.
- stanovit potřebné ekonomické nástroje,

- připravit návrhy legislativních opatření pro dosažení provázanosti zpracování plánů oblastí povodí s řešením komplexních pozemkových úprav,
- uplatňovat v generelech odvodnění velkých urbanizovaných celků novou koncepci nakládání s dešťovými vodami, založenou na přiblížení přirozenému způsobu odvodnění v nezastavěných povodích, které zabrání rychlému odtoku vody a jejímu znečišťování,
- usilovat o dodržování správné zemědělské praxe a standardů Cross Compliance s ohledem na zvýšení vsakování vody,
- vytvořit vhodné programy výzkumu a vývoje,
- dosáhnout vyšší flexibility a efektivnosti řízení vodohospodářských soustav a integrovaného využívání vodních zdrojů a racionalizace hospodaření s vodou,
- doplnit adaptační opatření o ochranu lokalit vhodných pro budoucí umělou akumulaci povrchových vod a rozhodujícím způsobem tak ovlivnit vedle zajištění nových potřeb společnosti na vodu i dobrý stav vod, pokud se bude stav vodních toků s velmi omezeným povrchovým odtokem a s lokálními dotacemi z čistíren odpadních vod projevovat jako nevyhovující; přitom počítat s tím, že u již existujících nádrží umožní jejich zásobní objemy výrazně nižší efekt (snížení velikosti odběru nebo jeho zabezpečení) než projektované kapacity, a dále že bude nutné z celkového nadlepení věnovat větší podíl než dosud environmentálním potřebám vodního toku pod nádrží, takže dojde k dalšímu omezení původní kapacity.

S ohledem na připomínky k části E návrhu Plánu hlavních povodí České republiky byl doplněn komentář k „Výhledu předpokládaných nákladů na opatření“. Tento komentář odůvodňuje použití finančních zdrojů z fondů Evropské unie, státního rozpočtu, Státního fondu životního prostředí, krajů, obcí a též vlastních zdrojů investorů.

Závěrem

Pořizovatelé Plánu hlavních povodí České republiky si dovoluují poděkovat všem, kteří zaslali své připomínky a bezpochyby tak přispěli ke zkvalitnění další verze návrhu tohoto Plánu.

Všem zájemcům z řad veřejnosti připomínáme, že již byly zahájeny práce na plánech oblastí povodí v působnosti jednotlivých správců povodí – státních podniků Povodí ve spolupráci s příslušnými krajskými úřady. V současné době je pro každou oblast povodí zveřejněn k připomínkám na portálu veřejné správy „Časový plán a program prací“. Obsah plánů oblastní povodí včetně podrobností procesu jejich pořízení a účasti veřejnosti je uveden ve vyhlášce č. 142/2005 Sb., o plánování v oblasti vod. Vyzýváme tímto veřejnost k účasti na tomto procesu a předpokládáme, že jejich zapojením bude naplněno naše očekávání v pořízení kvalitních plánů oblastí povodí včetně reálných a efektivních programů opatření.

Za předkladatele:

Ing. Miroslav Král, CSc., v. r.,
ředitel odboru vodohospodářské politiky
Ministerstvo zemědělství